

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף נה.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה מה

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

אִכְלֹל זה הענין מתהלת סי' מ"ד עד כאן, מחובר יחד, וכן שמענו רוב דברים אלו בדרוש אחד, אך בכתיבתו הקדושה, חלקם קצת, וכן היה דרכו כמה פעמים, ולא ידעתי טעמו :

מה [2] **מחאת** כפים בתפילה כי עיני נתעוררים בחי' כנפיים, שמשם בא הדיבור, כמ"ש (קהלת י') **ובעל כנפיים יניד דבר**, וכתוב (יהוקאל י') **ידיי אדם מתחת כנפיהם**. נמצא שע"י שאדם נתעורר בידיים שלו, אזי ה"הכנפים] נתעוררים, היינו כנפי ריאה שמשם נתהווה הדיבור. אבל עדיין צריכין להכין ולתקן פה, לקבל את הדיבור בתוכו. וע"י שמכה כף אל כף, על ידי זה נתהווה הפה [1]. כי בכל יד חמשה אצבעות, והכאות האורות, יד ימין ביד שמאל, היינו חמשה פעמים חמשה, גימטריא כ"ה. והכאות יד שמאל ביד ימין חמשה פעמים חמשה, גמטריא גם כן כ"ה. שני פעמים כ"ה גימטריא חמשים. זה בחינות המשים פעמים יציאות' מוצרים שנוצר בתורה [1], כי ע"י בחינות יוכל יצאו מגלות מוצרים וזוהר שמות מו. ועיקר גלות מוצרים, שהיה הדיבור בגלות [2]. ובשביל זה היה משה **כבר פה** [1]. וע"י גאולה נתהווה בחי' פה.

נמצא שע"י המשיך שערי בינה נתהוה"ה הפה. וזה בחי' (שמות ד') **מי שם פה לאדם**, מי דייקא, נמצא שע"י מחאת כף, חמשה אצבעות ימין בחמשה שביד שמאל, וחמשה שביד שמאל בחמשה שביד ימין, נתהווה בחי' מי, שע"י נתהוה"ה פה, כמ"ש **מי שם פה לאדם**. והפה מקבל הדיבורים מהכנפי ריאה, כמ"ש **ובעל כנפיים יניד דבר**. וכנפיים נתעוררים בהתעוררות ידיו אדם, כמ"ש **ידי אדם מתחת כנפיהם**. וכל זה אנו רואים בחוש, שהידיים הם כנגד כנפי ריאה, ובשביל זה אמרו הפוסקים נשבר הגף סמוך לגוף מרפה (יו"ד סי' נג), כי בוודאי ניקב עי"ז הריאה ?"

מו [2] **מחאת** כף בשעת התפלה, זה בחינות נתינת המטה בין צפון לדרום [2]. כי מטה היינו בחינות זווג [1], בחינות תפלה (תיקון יוד [1] וע' תיקון נח [2]). וצפון ודרום זה בחינות ידיים. וזה שהתפלל אבא בנימין (ברכות ה' ע"ב) שיהא תפלתו סמוך למטתו, היינו שלא יהיה הפרש בין התפלה לזיווג [2]. **גם** ע"י מחאת כף נמתקים הדינים. כי יש ג' הוויות, שהם בחי' ג' ידים [2], **יד הגדולה** [2] **יד החזקה** [2] **יד הרמה** [2], ויד ימין זה יד הגדולה, ויד שמאל זה יד החזקה, ובשעת הכאה שנתחברים יחד, זה בחי' יד רמה. והדיבורים היוצאים הם יוצאים מהגרון [2], גימ' ג' פעמים אלקים, והם נמתקים ע"י ג' הוויות. וז"פ (תהלים קיט) **נפשי בכפי תמיד וכו'**, נפש, זה בחינות דיבור, כמו שכתוב (שיר השירים ה') **נפשי יצאה בדברו**, היינו בחינות תפלה, כמ"ש (איוב יח) **טורף נפשו באפו** [2]. **בכפי** [2], היינו בחינות מחאת הכף, עי"ז **ותורתך לא שכחתי** [2], ר"ת **שלו**, גימטריא ג' הוויות וג' אלקים,

מחאת כפים בתפילה מה מו

מוהר"ן נה.

היינו המתקת הדינים : גם עיקר השכחה היא' ממוחין דקטנות, מבחינות אלקים, וכשממתיק את אלקים בכפיו, עי"ז **ותורתך לא שכחתי** : **וזוה פירוש**, (תהלים צא)[2] **כי בי חשק ואפלטוהו, כי בי גי' מ"ב** (הקדמת התיקונים ז); היינו ג"פ **יד גימטריא מ"ב**, שנתגלה החשק שבלב, בידים. וזה בחינות מחאת כפים, עי"ז **ואפלטוהו**, בחינות המתקת הדינים :: **גם** ע"י מחאת כף מבטל המחלוקת, כי כל המחלוקת נמשכים מבחי' קרה על אהרן [2], שהם בחי' שמאלא וימינא [2]. וע"י מחאת כף נכללים בימין וימין בשמאל ונעשים אחדות : וז"פ (תהלים צז) **האירו ברקיו תבל ראתה. תבל**, זה בחינות מחאת כפים. כי ימין זה ע"ב [2], ושמאל זה רי"ז [2], וע"י שנכללים זה בזה נעשה שני פעמים **רי"ו**, גימטריא **תבל**.

כי גם ע"ב שהוא ימין, יש בו שלש פעמים ע"ב גימטריא רי"ו, ושלשה פעמים ע"ב, זה בחי' כהן גדול, וכהן הדיוט, וסגן הכהן [2]. וע"י שנתראה תבל, היינו מחאת הכפים, עי"ז **האירו ברקיו**, נתתקן המחלוקת הנקרא ברק. כמ"ש (זכריה ט') **ויצא כברק היצו**, והין לשון מחלוקת. כמ"ש (בראשית מט) **וישטמהו בעלי היצו**, ותרגמו בעלי פלגותא :: וזה פי' (תהלים מז) **כל העמים תקעו כף**, לשון התחברות [2], כי שני פעמים **ע"ב רי"ו** גימטריא **תקעו** :: ה"ה **להיות** קודם שהעתיקתי תורה זאת מכתבת ידו הק', כתבתי מתחילה קצת מענין זה בעצמי, כפי מה ששמעתי, ולהיות קצת דברים מבוארים שם קצת יותר, ע"כ העתיקתי ג"כ, ושניהם כאחד טובים. וזהו : **ענין** הכאת כף אל כף בעת התפלה, כתוב בפע"ח [2] **בשער**

חזרת עמידה פ"ז בסופו) **שלו** **חייתי ויפרפרני** (איוב יו) **שלו** בגימטריא ג' הוויות וג' אלקים ור"ת של **וישם לך שלום** [2] גימטריא שלו, והיינו שני פעמים הוויה"כ ממתיק ג' אלקים. כי יש ג' ידיים יד הגדולה ויד החזקה ויד הרמה, והן יד ימין הוא יד הגדולה, יד השמאל יד החזקה, וע"י חבוקת הידים נעשה יד הרמה. וע"כ כשמכה כף אל כף ומחבר הידיים בתפלה, נמתקין הדינין [2], כי יד הוא בחי' הויה, יוד אותיות וד' אותיות, וע"י ג' הידים שהוא ג' הוויות, נמתקין הג' אלקים, שהם הדינין היוצאין מהגרון שהוא בגימטריא ג' אלקים: **והוא** סגולה לזכרון, כמ"ש (תהלים קיט) **נפשי בכפי תמיד**, נפשי, היינו בחי' תפלה. כמ"ש (שיר השירים ה') **נפשי יצאה בדברו. בכפי תמיד**, הינו כשמכה כף על"כ כף בשעת התפלה, על ידי זה **ותורתך לא שכחתי** [2], כי השכחה הוא מוחין דקטנות [2] בחי' אלקים, וכשממתיק הדינים כנ"ל, אזי הוא במוחין דגדלות, ואין לו שכחה. וע"כ **ותורתך לא שכחתי**, ר"ת **שלו**, והיינו ע"י שממתיק ג' אלקים בג' הוויות כנ"ל, אין לו שכחה. וזה דייקא בשעת התפלה, כי אז יודע אם הוא במוחין דקטנות או דגדלות, כי הדיבור

תורה אור קהלת י' (כ) גם בפע"ח מ"ך אל תקלל ובחזרי משקבך אל תקלל עשירי כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל הקנפים (הקנפים) יגיד דברי: יחוקאל א (ח) וינדו (וידי'ו) אדם ממתח כנפיהם על ארבעת רבועים ופניהם וכנפיהם לארבעתם: יחוקאל י' (כא) ארבעה ארבעה פנים לאחד וארבע כנפים לאחד ודמות ידיו אדם תחת כנפיהם: שמות ד י' (יא) ויאמר משה אל יקון בי אגני לא איש דברים אגני גם מתמול גם משלש גם מא' דברך אל עבדך פי כהן פה וקבד לשון אגני: (יא) ויאמר יקון אליו מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או תרש או פקח או עזר הלא אגני יקון:

תורה טו שמות בשלה די (לא) וי'א וי'א אל ה'ד הגדלה אשר עשה ידו במצרים וי'רא העם את ידו ויאמינו בידו ובמשה עבדו: שמות בא יג (ט) והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ידו פי' כי ידו תוקה והוא יודו מצריים: שמות בשלה די (ח) ותקן ידו את לב פועה מלך מצרים וי'רד אתר בני ישראל ויבן ישראל יצאים פי' רמה:

תהילים קיט (קט) נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי: שיר השירים ה (ו) פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתי ולא ענני: איוב יח (ד) טורף נפשו באפו הלשענן תעוב ארץ וי'עמק צור מפקטו:

תהילים צא (יד) פי כי חשק ואפלטוהו אשגבוה פי ידע שמי: תהילים צז (ד) האירו ברקיו תבל ראמה ותבל תאריך: זכריה ט (ד) וינדו עליהם יראה וי'צא כברק חצו ואיני יוד בשופר יתקע והתקף בטעירות תיקן: בראשית ויח מט (כ) וי'קברו רבבו וישטמו בעלי חיים:

תהילים מז (ב) כל העמים תקעו קף הריעו לאלהים בקול רמה: איוב טו (יב) שלו הייתי וי'פרפרני ואחו בערפי וי'פצפצני ויקימיני לו למשרה: במדבר נשא ו (כו) ושא יקון פניו אליך וי'סם לך שלום: ס

^[1] מוהר"ן בתקפא

^[2] תורה לו לשון רבינו ו"ל לא ידוע מתי והיכן

^[3] נבלל המהודות (יחוקאל י') וצ"ל (יחוקאל א')

^[4] בתורל - דמות אדם תחת, ובלוה"ת שם - דמות

^[5] ידי אדם תחת, (כלשון הפסוק ב'יחוקאל י')

^[6] הוספת מוהר"ן בתקפא

^[7] עיין ספר היצירה פ"ו מ"ד ועשר אצבעותיו

^[8] והוא הלשון.

^[9] גם בדפדפי ותורלו - יציאות, ומתורלו - יציאת

^[10] תיקון לך טף עט: וזה ח"ג דף רסב.

^[11] עיין תורה לו את' ז' ושם ציין לזוהר וארא

^[12] כה: ועיין תורה סב את' ה וסוף תורה סו ועיין

^[13] בעש"ט עה"ת בראשית צה צט ושמות כ'.

^[14] שמות ד' י'

^[15] מתורלו - נתהווה

^[16] מתורלו - נתהווה

^[1] בלות התיקון תורל כתב להוסיף כאן (יחוקאל

^[2] א)

^[3] בדפדפי ומצאות כאן תורות קט עד קיד ואח"כ

^[4] תורה טו ואחריה תורה טו שכלשון מוהר"ן

^[5] לשון רבינו ו"ל נאמה בברסלב אחרי סוכות

^[6] תקטן

^[7] * ס' ברכות ה' [תניא אבא בניטין אומר על שני

^[8] דברים הייתי מצטער כל ימי על תפילתי שתהא

^[9] לפני מטתי ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון

^[10] לדרום. עוד עיין זוהר ח"ג קיז: קיט: קכ. ועיין

^[11] רקנטי פרשת בראשית ובחוקתי בבאורו על

^[12] זוהר הג"ל ועיין תקוני זוהר דף פד. ושערי

^[13] המצוות לאר"י פ' בראשית]

^[14] לעיל תורה ט את' ב'

^[15] בסופו בסוף דף כו.

^[16] דף צב.

^[17] מתורלו - דיים

^[18] עיין אור המאיר פרשת תצוה ד"ה ונצינו

^[19] בספרים

^[20] עיין לקטן תורה קפ ועיין ע"ה שער טו פ"ו

^[21] מ"ת וספר טעמי המצוות לאר"י טשטשים

^[22] מצות ראה

^[23] שמות יד לא

^[24] * שמות יג ט' ושם ו' א' ושם לב א' דברים לד

^[25] יב

^[26] שמות יד ח' במדבר לג ג'

^[27] תחילת היות הדיבור כ"ל ללנות נמילע האמן כ"ל

^[28] נקטים מה שצמלנים הדיבור היות נלנות חמו ענאכ

^[29] כנולות מלטים ג' יחיס ונולח חוקק ורמס

^[30] * **עיין ברבות ה**: * שבטנא פסוק וה לענין

^[31] תפלה

^[32] תהלים קיט נפשי בכפי הג"ל

^[33] סוף פסוק הג"ל תהלים קיט קט

^[34] גם בדפדפי ותורלו - ה"א, ומתורלו - הוא

^[35] א' ע' מצודות - כה יאמר ה' הואיל והשק פי

^[36] לכן אצילתו מן החיות הממיתים

^[37] במדבר טו י' א' ובקשתם גם כחונה וכו'

^[38] ואהרן מה הוא כי תלנינו עליו. לכן רכני מנכה

^[39] קמה על אכרן נלסה שרומו לכניי חוקו ל' דף עט.

^[40] ויבולמו מתחוק מנכס שם שקמה לוי זין לריך לכסמ

^[41] אלח אכרן כהן חסד כלי לכמתוק נטרותיו דמייט לטות

^[42] קמה חסח אכרן וכל על אכרן.

^[43] * וזהו בראשית יז. ותיקון ל' [דף עז. שציון

^[44] מוהר"ן לעיל בתורה מד]

^[45] גמט' הויה במילוי יודין גמט' חסד

^[46] * ג"פ ע"ב גמט' גבורה עיין ע"ה שער לג

^[47] פ"א, ועיין לעיל תורה יג ה' שם ציון

^[48] השטנינער רב לעיין תיקון ח' [דף כה:] ותיקון

^[49] כא [דף נה:] ותיקון סט [דף צט:] ועיין עץ

^[50] חיים שער הכללים פ"ג:

^[51] כי ע"ב חסד כנ"ל וכוך איש חסד כמבואר

^[52] בפע"ח סליחות פ"א פ"ט ושבת פ"ט ועיין סוטה

^[53] מב. מה סגן כהן משמש

^[54] עפרש"י תקעו כף התרעבו זה עס לו להריע.

^[55] ומצודות ציון פי' ענין הכות כף אל כף לשמחה.

^[56] הערת מוהר"ן בתקפא. לשון מוהר"ן זה

^[57] נמצא בדפדפי צידול 80 טו ד' ולשון רבינו נמצא

^[58] שם בצידולם 81 טור ד'

^[59] נוסף בתקפא

^[60] בתורלו - שלו

^[61] במדבר ו' כו

^[62] בדפדפי - הויר', בתורלו - הווייה, ומתורלו - הויה

^[63] ליק"ה תרומות ומעשרות ד'

^[64] גם בדפדפי ותורלו - על, ובתשט"ו - אל

^[65] סוף הפסוק הג"ל נפשי בכפי תהלים קיט קט.

^[66] עיין שער המצוות ואתהגן הק"ב ב'.

מאמר מחאת כפים בתפילה

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

לשון רבנו, זכרנו לברכה

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה
ז'ז'

הקדמה

כמו בתורה מד, כן בתורה זו, ממשיך רבנו לבאר עוד תיקון נפלא שנעשה ע"י מחאת כפים בתפילה, ומבאר כיצד ע"י הכאת חמש אצבעות ימין בחמש של שמאל נכפל ונעשה כ"ה, וכן בהכאת שמאל בימין נעשה כ"ה וביחד הן חמישים, נמצא שבמחאת כפים מעורר שער הנ' שבבינה עילאה (שהוא היציאה מהמ"ט דהיינו מבחי' ההטיה לכאן ולכאן) ומשם מאיר בחי' יובל, שהוא בחי' חירות, שעל כן בו משתחררים העבדים ועי"ז יוצא הדבור מהגלות במצרים, (עיין תורה סב כיצד הדבור נמצא בגלות במיצר הגרון ע"י תאוות אכילה) נמצא ע"י מחאת כפים בתפילה ימין בשמאל ושמאל בימין, יוצא הלב לחירות ועי"ז יוצא הדבור מהגלות לחירות ונעשה לו פה לדבר לפניו ית' ונשפעים לו דבורים בשפע חדש בכל עת, (עיין תורה קנו) והביאור בזה נראה כי הטעם שאין פה לאדם, הוא כיון שהדבור תלוי במדות, וא"א לדבר דבור אמת לפני ה', רק ע"י זיכור המדות (עיין תורה קיב), אבל ע"י שמאיר בחי' יובל משער הנ' שבבינה ליבא, אזי יוצאות המדות שבלב לחירות, לשעה זו שמדבר, ונעשה בחי' רוחב לב/ו ושמחה לדבר/ו כרצונו באמת, בלא הטיית מדות הלב, ונעשה לו פה לדבר לפני ה', בבחי' שגורה תפילתי בפי.
עוד מבאר רבינו כאן שמחאת כפים לבד שמעורר בחי' הכאה כנ"ל לעורר שער הנ' גם מעורר מצד שרש היד שבצד החיבור לגוף את הריאה שממנה יוצאים הדבורים. כי חמש אוני דריאה וחמש מוצאות הפה וחמש אצבעות הידים הם בחי' אחת התלויות זו בזו, ונעשים החמש כל אחת קומה של עשר ונעשים חמישים, וע"י מחאת כף מתעורר בחי' שער חמישים על ידו יוצא הדבור לחירות ונעשה לו פה לדבר לפניו ית'.
נמצא שפעולת המחאת כפים היא כפולה מצד הכאת הידים, ומצד תנועת שרש היד שניהם פועלים לעשות פה לאדם ולהוציא את הדבור מהגלות, לחירות.

*

תורה מה [יז]

מחאת כפים בתפילה כי עי"ז נתעוררים בחי' כנפיים, שמשם בא הדיבור כפי שיתבאר בהמשך שהכוונה לכנפי הריאה ולדיבור המתוקן ששכינה מדברת מגרוננו, כמ"ש (קהלת י') ובעל כנפיים יגיד דבר לפי רבינו הכוונה שטעם שנקרא בעל כנפים כי מצד שיש לו כנפים הוא יגיד דבר, וכתוב (יחזקאל י') וידי אדם מתחת כנפיהם מכאן שהידיים סמוכים לכנפים. ואע"פ שהפסוק מדבר במלאכים שיש להם גם ידיים וגם כנפים ומביא מהם ראייה לאדם שיש לו רק ידיים, לומד רבינו שכנפי מלאך וכנפי ריאה בחי' אחת, ואולי כיון שמלאך אין לו צורך בריאה לנשום, היא נעשית אצלו כנפים לעוף בהן/ו.

^א אור תשע. חוגה ותוקן תמוז תשעג

^ב וצ"ע אולי נאמרה בשנת תקסג כיון שמדבר ממחאת כפים ובוזה הרבה לדבר כשנכנס לגור בברסלב אלול שנת תקסב שאז נאמר תורה מד ובחורף תקסג מו ותורה י'. או אולי נאמרה בתקסו כיון שמדבר בה מהריאה ואז חלה בנו בהוסט ואחריו אשתו ואחריה רבנו בעצמו בקיץ תקסו כשחזר מנוועריטש וידוע שרבינו הרבה אז לדבר מהריאה.

^ג כידוע שהבינה נקראת רחובות הנהר שע"ז הוא בחי' יין המשמח בחי' שמחת הלב הבא מהרוחב לב, שנעשה ע"י ששיוצא מכבידות המדות והתאוות.

^ד כידוע שהעצבות היא כבידות שעל ידה קשה לדבר, ובפרט לפני ה' כי עצבות אבק הכעס כמבואר בחרדים (סו ח').

^ה תורה זו לשון רבינו ז"ל לא ידוע מתי והיכן נאמרה

^ו ונראה שכשהוא מתגלה בדמות אדם שאז מסתמא הוא נושם כאדם אזי גם אין לו כנפים.

נמצא שע"י שאדם נתעורר בידים שלו ע"י מחאת כפים, אזי [הכנפים] נתעוררים, ואצל האדם היינו כנפי ריאה שמשם נתהווה הדיבור¹⁷ מתעוררים להוציא דיבור משרשו הרוחני שבכנפי הריאה אל בחי' קול שבו טמון הדבור בכח.

אבל עדיין צריכין להכין ולתקן פה/טו, לקבל את הדיבור בתוכו, דהיינו ה' מוצאות הפה רוחניים שמחתך ועושה כב אותיות רוחניות, בחי' רוח ממללא כי כח אלקי שיש באדם לדבר/ו, והרוחניים מניעים הגשמיים, ה' מוצאות הפה הגשמיים לחתך הקול לכב אותיות דבור פה הנשמע לחוץ. ולקמן יתבאר שהטעם שאין פה הוא כיון שהדבור בגלות והמחאת כפים מעוררת בחי' יובל משער החמישים שבבינה שבו יוצאים הכל לחירות ויוצא הדבור מהגלות. וע"י שמכה כף אל כף, על ידי זה נתהווה הפה/טו¹⁸ דהיינו יוצא הדבור מהגלות. כי בכל יד חמשה אצבעות, והכאות האורות, יד ימין ביד שמאל, היינו חמשה פעמים חמשה/טו¹⁹, גימטריא כ"ה. והכאות יד שמאל ביד ימין חמשה פעמים חמשה, גימטריא גם כן כ"ה. שני פעמים כ"ה גימטריא חמשים. זה בחינות חמשים פעמים יציאות²⁰ מצרים שנזכר בתורה [טו/טו], כי ע"י בחינות יובל יצאו מגלות מצרים {זוהר שמות מו/טו}.

ועיקר גלות מצרים, הוא שהיה הדיבור בגלות [טו/טו] כי ישראל הם הפה של הקב"ה היה בגלות, כי דיבור הוא בחי' גילוי פנימיות (בחי' מלכות שבה מתגלים כל האורות העליונים), ועם ישראל נבחרו להיות

¹⁷ הוספת מוהר"ן בתקפא

¹⁸ אולי אפ"ל כי הדבור רוח ממללא מרחפת על פני המים דהיינו התורה והריאה בחי' תורה כמבואר בתורה ח' עפ"י התקונים שע"כ יש לה ה' אונן ולכן נקט יגיד דייקא לשון המשכה שהריאה כמו שממשיכה רוח חיים מלמעלה כמבואר בתורה ח' כך היא ממשיכה דיבור רוח ממללא מלמעלה על מנת שיצא ויתגלה בדיבור פה בבחי' שכינה מדברת מגורנו.

כי כשזוכה לתפילה כראוי היא בבחי' שפע הבא מלמעלה כמבואר בתורה קנו שבאים לו דבורים חדשים בכל רגע אזי מפיו דעת ותבונה שאז יכול להקשיב לעצמו ולשמוע חרושים שלא חשב עליהם. ועיין סוף תורה מו שכך משמע. והיינו שכינה מדברת מגורנו שמקשיב לה ושומע חידושים שמדבר בפיו.

¹⁹ בחי' מלכות כמ"ש בפתח אליהו מלכות פה שמגלה את הפנימיות

²⁰ עומק סוד הדיבור עיין בספר טל אורות (לרבי יעקב מאיר) ח"א פ"ג עפ"י הסוד ומבואר שם שכח הדיבור אינו ענין טכני בלבד כדעת המחקרים שה' מוצאות הפה שהם לשון שפתים חוץ גרון שינים מחתכות את הקול. אלא הוא ענין אלוקי בכח הרצון של הנשמה אשר האותיות נעלמים בנשמה כזיו השמש בשמש ומשתלשל ויורד בבחי' אורות וכלים למחשבה ויורד לה' מוצאות המחשבה ולה' מוצאות הפה ונעשים בבחי' חומר וצורה דהיינו הבל הלב ואור הנשמה וגם הבל הלב הוא אש מים רוח רוחני המתלבש באמ"ר הגשמי וכו' ע"ש. כי אם לא כן מדוע אדם הנברא ע"י ספר היצירה אין לו כח הדיבור ע"ש.

²¹ מבואר בכתבי האר"ז"ל (כונת נשיקת גב היד של אמו כשבא מבית הכנסת בליל שבת משנת חסידים ליל שבת פ"א אות ב' ובערכי הכנפים לרבי משה זכות אות נ' ס"ק שכ. ובחמדת ימים (רבי יעקב ישראל אלגוז) שבת קדש פ"ז) ששרש ה' גבורות שבה' אצבעות של יד הם בה' מוצאות הפה (גם עיין לק"ה בשר שנתעלם מן העין ב' ח' שמדבר מהקשר בין ה' מוצאות פה לה' אצבעות)

והכא משמע שיכול לעורר עליון ע"י תחתון אבל צ"ע אם זה המהלך של רבינו כאן שמדבר מגאולת הדיבור ע"י יובל ובחי' יציאת מצרים ²² עיין לעיל בתורה מד שם המחאת כפים עתה דיבור י"ד ל"ד שנעשה כ"ח, ולא כפל כמו כאן שנעשה ב"פ עשרים וחמש. ונראה פשוט כי מחאת כפים יש בה בחי' הכאה שהכלל בכהאר"ז"ל שהכאה עושה כפל, אבל במחאת כפים יש גם חיבור ידים ואצבעות ופרקים ומצד החיבור לא נחשב לכפל אלא חיבור סתם.

²³ גם בדפוס יציאות, וחתרו - יציאת

²⁴ תיקון לט דף עט: זוהר ח"ג דף רסב.

²⁵ [זהר שמות פה: תיקון ו' דף כב:]

²⁶ זוהר בשלח דף מו. - אמר רבי שמעון כי חמשים הוא סוד היובל שהוא שנת החמשים כנגד החמשים שערי צינה, בגין דהוא יובלא סליק לון ממצרים לפי שהבינה הנקלחת יובל העלטה את ישראל ממזרים, בגין כף וחמשים לכן כתוב וחמשים חסר כלומר על ידי מי שיש בה חמשים שערים עלו בני ישראל מארץ מצרים כי נפתחו חמשים שערים ועי"ז יצאו ישראל לחרות עולם, ואי לא, לא סליקו ואם לא פמיתת שערי הבינה שבהם כח החרות לא היו עולים ישראל ממזרים מפני תוקף הקליפות, ועל דא ועל שהיו ישראל שקועים בקליפת מזלים והארכו לכן הארת הבינה בשכרה, ולא נטהרו ממנה לקבלת התורה עד שנכנסו למ"ט שערי טהרה, אתעכבו חמשים יומין לקבלת אורייתא לכן נתעכבו ישראל חמשים ימים עד לקבלת התורה, כדי למנות מ"ט ימי הספירה שהם היו ימי טהרה לטהר את ישראל מקליפתם שיהיו ראויים לקבל את התורה, ומההוא אתר נפקת אורייתא ואתיהיבת ועוד טעם למנות המ"ט ימים כי ממקום הבינה יצאה התורה וניתנה לישראל, כמ"ש אנכי ה' אלהיך ואנכי היינו הבינה, וכל שורש התורה הוא בחכמה אלף שיוצאת ונגלות וניתנת מהבינה, והיינו התורה שכתב היא סוד ז"ל והוא יאל מהבינה, ולפי שבבינה יש מ"ט שערים כנגד זה הארכו למנות מ"ט ימים. ומסיים דבריו ועל דא וחמשים חסר ועל כן מלת חמשים חסר ו' להורות על חמשים שערי בינה, דבגין דא שבכח הבינה עלו בני ישראל מארץ מצרים.

²⁷ עיין תורה נו אות ז' ושם ציין לזוהר וארא כה: ועיין תורה סב אות ה וסוף תורה טו

²⁸ זוהר וארא דף כה: - תא חזי כתיב הן בני ישראל לא שמעו אלי, ואיך ישמעני פירעה ואני ערל שפתים: ערל שפתים פרשי"ט אטום שפתים, ומקשה מאי ואני ערל שפתים וכי שפתיו של משה היו אטומות שלא היה יכול לדבר, והא פקדמיתא כתיב לא איש דברים אנכי וגו', כי כבוד פה וכבוד לשון אנכי, וקדשא פריה הוא הא אותיב ליה והקב"ה השיב ואמר לו מי שם פה לאדם וגו', ועוד והוא הקב"ה אמר ואנכי אהיה עם פיה, סלקא דעתך דלא הוה כן וכי תעלה על דעתך שלא היה כן, והשתא אמר ועתה אמר משה ואני ערל שפתים ואיני יכול לדבר, אי הכי אן הוא מלה דאבטח ליה קדשא פריה הוא פקדמיתא אם כן היכן הוא דבר ההבטחה של ואנכי אהיה עם פיה שהבטיח לו הקב"ה בתחילה.

העם שמגלה בעולם שהקב"ה הוא המנהיג, ובמצרים כיון שהיו ישראל עבדים לפרעה לא נתגלה זאת על ידם, אלא רק כשיצאו ממצרים על מנת לעבוד את האלקים. **ובשביל זה היה משה במצרים כבר פה [יט] כי לא היה מי שיקבל דבריו, ודיבור שאינו מתקבל אינו דיבור כמבואר בתורה כט (כי גלות הדבור הוא בשני אפנים או שאין מי שידבר או שאין אל מי לדבר). וע"י גאולה שנגאלו בני ישראל מעבדות מצרים נתהווה בחי' פה למשה רבנו.**

נמצא כמו ביציאת מצרים שהיתה כן הוא בפרטיות בכל אדם **שע"י חמושין שערי בינה נתהוה הפה** דהיינו כשמאיר אור היובל מהבינה לאדם אזי יוצאים מדותיו מעבדות לחירות ואזי יש לו פה לדבר דבור קדוש, שיוצא מכח מדותיו בבחי' הוא היה אומר, דהיינו את מהותו היה אומר.

וזה בחי', מה שאמר הקב"ה למשה כשטען לו שהוא כבוד פה לכן לא יכול להיות שליח לגאול את ישראל ממצרים **(שמות ד') מי שם פה לאדם** שבפשט הכוונה ששאל אותו מי נתן כח הדבור לאדם הלא אני א"כ אתן לך כח לדבר/כ"א, ורבנו אומר שגם רמז לו בדבריו ש"מ"י הוא ששם פה לאדם, **מי דייקא/כ"ב** שהיא הבינה הנרמזת ב"מ"י גמט' חמישים, כי יש בה חמישים שערי בינה, דהיינו שרמז לו שע"י שיעור הארת היובל משער הנ' שבבינה יוציא את ישראל מהגלות וע"י יהיה לו פה,

ומתוך אלא רואו אלו יש בזה סוד, כי משה קלא משה היה מרכזה אל הת"ת ששם שורש הקול, ודבור דאיהו מלה דיליה הוה בגלותא והדבור שהוא הדבור שלו סוד המלכות היתה בגלות, והנה הדבור הוא המחוק ומפרש את הקול, כי המלכות היא המולידה כל פעולות הת"ת אל הגלוי, ועמה היא בעממה היתה לריכה אל הגאולה, לכן והוה איהו אשם לפרשא מלין לכן היה משה ערל שפתיים מלפני הדברים, ובגין דא אמר ומשום זה אמר משה ואיך ישמעני פרעה, בעוד דמלה דיליה איהו בגלותא דיליה בעוד שדבור שלי שהוא המלכות היא בגלות שלו, ר"ל שהשכינה היתה מתלבשת בזה שר של מלכים, ואז היתה יושבת ודוממת ולא היתה יכולה להראות גבורותיה, דהא לית לי מלה ואמר משה הרי אין לי כח הדבור, הא אנא קלא, מלה גרע דאיהו בגלותא הרי אני רק בחי' קול, והמלכות שהיא סוד הדבור נגרעה ונחסרה ממני כי היא בגלות, ועל דא שתף קדשא בריך הוא לאהרון בהדיה ועל כן שיתף הקב"ה את אהרן עמו כמ"ש ואהרן אחיך יהיה נביאך כי הוא היה בחי' אחרת ודבורו לא היה בגלות, ועוד כי משה ואהרן היו מוסרשים גם בנ"ה שם סוד תרין שפתיים יחד, ומבין שניהם נגמר הדבור.

תא חזי פל זמנא דדבור הוה בגלותא כל זמן שהדבור שהוא סוד המלכות היתה בגלות, קלא אסתלק מניה הקול נסתלק ונסתם משה, ומלה הוה אשם בלא קול והדבור שהוא המלכות היתה אטומה בלא קול לכן לא היתה יכולה לדבר אל הנביאים, **בד אהא משה אתא קול כשצא משה** שהיה מרכזה לת"ת כל הקול, כי הוא נתגזר מלמעלה והיה הקול כל אליו כסוד אספקלריא המאירה שצדוהה הבחינה אין גלות כלל, והיתה נבואת משה פועלת, אבל מקום גלוי נבואתו שהוא דרך המלכות לא היה לו כי היא היתה בגלות, ו"ש ומשה הוה קול בלא מלה בגין דהוה בגלותא ומשה היה בחי' קול בלא דבור לפי שהדבור היה בגלות, וכל זמנא דדבור הוה בגלותא משה אויל קלא בלא דבור וכל זמן שהדבור היה בגלות היה משה הולך בשליחות המקום דבחי' קול בלא דבור, שלא היה לו חתך המלכות בשפתיו אלא היה אומר לאהרן והוא היה גומר הדבור לישראל או לפרעה.

ואמר עוד כי ויהי אויל וכך הלך משה קול בלא דבור אפילו כשלאו ישראל ממלכים, **עד דקריבו לטורא דסיני** ואתיהיבת אורייתא עד שקרבו ישראל להר סיני ונימנה הוורה, ובהווא זמנא אתחבר קלא בדבור וזמנו הואו נחמזר הקול בדבור, ר"ל שאז נתיחדו שתי תורות, תורה שכתב שבת"ת ותורה שבעל פה שבמלכות, ובדין מלה מלייל ואז הדבור שהוא המלכות היתה מדברת הדא הוא דכתיב וידבר אלהי"ם את כל הדברים האלה ושם אלהי"ם הוא המלכות, ובדין משה אשתכח שלים במלה פקדא יאות ואז משה היה נמלא שלם בדבור כראוי כי נתרפא מנכדות הפה שהיה לו, והיו קול ודבור פחדא בשלימו ת"ת ומלכות נתיחדו כלחד בשלימות, ועל דא משה אתרעם דמלה גרע מניה ועל כן משה התלונן תחילה ואמר ואני ערל שפתיים כי הדבור נגרע ונחסר ממנו, בר הווא זמנא דמליילת לאתרעמא עלוי חוץ מאותו פעם שהמלכות יעברה והתרעמה עליו, **וזמנא דכתיב, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה,** ר"ל שהקשה לדבר ולומר למה הרעות לעם הזה, מיד וידבר אלהי"ם אל משה והיונו המלכות.

תא חזי דכתיב הוה דשורא מלה למלא ופסק לה כל זמן שהדבור שהוא סוד המלכות התחילה לדבר והפסיקה דכריה, בגין דעד לא משא זמנא לפי שעדיין לא הגיע הזמן שכוכל לדבר דכתיב וידבר אלהי"ם וגו', **ופסק ואשלים קלא** והפסיקה הדבור והקול השלימו הדא הוא דכתיב ויאמר אליי יהוה, בגין דדבור הוה בגלותא ולא משא זמנא למלא לפי שהדבור היה בגלות ולא הגיע זמנו לדבר, בגיני כך משה לא הוה שלים מלה בקדמיתא לכן משה לא היה שלם בדבורו בתחילה והיה ערל שפתיים, דאיהו קול ואתי בגין דבור לאפקא ליה מן גלותא כי משה היה בסוד הקול וכל שביד הדבור להולאו מן הגלות, **בין דנפק מן גלותא ואתחברו קול ודבור פחדא בטורא דסיני** כיון שהדבור ילא מן הגלות ונתחברו קול ודבור שם ז"ל כחבר דבר סיני, אשתלים משה ואתסי נשלם משה ונתרפא מנכדות הפה, ואשתכח בדין קול ודבור פחדא בשלימו ואז נמלא קול ודבור כחד בשלימות.

תא חזי, פל יומין דהוה משה במצרים כל זמן שהיה במצרים, דבעא לאפקא מלה מן גלותא שרצה להולאו את הדבור שהוא המלכות מן הגלות, לא מלייל מלה דאיהו דבור כל דיכרה המלכות שהיא סוד הדבור, **בין דנפק מן גלותא ואתחבר קול בדבור** כיון שהמלכות ילאה מן הגלות ונתחברו קול ודבור, והווא מלה דאיהו דבור אנהיג ודבר לון לישראל המלכות שהיא הדבור הנהיגה את ישראל ושרתה עליהם, אבל לא מלייל עד דקריבו לטורא דסיני ופתח באורייתא דכתיב אתחזי אבל לא דיכרה עד שנתקדשו להר סיני ופתחה דכריה בנתן תורה שכן ראוי להיות, ואי תימא ואם תאמר הרי כתוב **פי אמר אלהי"ם פן ינחם העם ושם אלהי"ם הוא במלכות,** ומתוך לא כתיב פי דבר, אלא פי אמר, דאיהו רעותא דבלא פחשאי והא אוקימנא כי מלת אמר היא לפעמים רק לזון הלך בחשאי בלא דבור כמו שכבר פירשנו במקום אחר.

^ט שמות ד' י'

^כ מתוצו - נתהווה

^{כא} וע"ש רבנו בחיי (שמות ד' י') מדוע לא ריפא אותו הש"י כי לא התפלל על זה ומשה לא התפלל כיון שלא רצה ללכת לשליחות זו. נמצא שהדבור תפלה הוה בעצמה שהש"י ירפא אותו, היה אצל משה רבנו גלות. (כעין זה שמעתי מהר"צ"ח)

^{כב} דהיינו שריבנו לומד את השאלה כתירוץ וכן מפורש בע"ח כח ה' הגרשם לקמן

נמצא שע"י מחאת כף זו בזו וזו בזו, חמשה אצבעות ימין בחמשה שביד שמאל, וחמשה שביד שמאל בחמשה שביד ימין, נתהווה בחי' מי כנ"ל ומעורר הארת היובל מבינה עילאה, שע"י דהיינו שעל ידה נתהווה^{כז} לו פה, כמ"ש מי שם פה לאדם/כ"ו.

והפה מקבל הדיבורים מהכנפי ריאה, כמ"ש ובעל כנפיים יגיד דבר. וכנפיים דהיינו כנפי הריאה נתעוררים בהתעוררות ידי אדם כי שרש היד סמוך לכנפי הריאה, כמ"ש במלאכים שראה יחזקאל וידי אדם מתחת כנפיהם.

וכל זה אנו רואים בחוש, שהידיים הם כנגד כנפי ריאה, ובשביל זה אמרו הפוסקים נשבר הגף דהיינו כנף העוף סמוך לגוף טרפה (יו"ד סי' נג)/כ"ו, כי בוודאי ניקב עי"ז הריאה כי שרשי הידיים/כ"ו יוצאים סמוך לכנפי הריאה כנ"ל: כ"ז

עד כאן ביאור חברותא לתורה מה

^{כז} מתוצו - נתהווה

^{כח} עיין ע"ח שער כח פ"ה ובספר הלקוטים פ' וארא פסוק זה

^{כט} ספר הליקוטים - פרשת שמות - פרק ב ... נחזור לענין, מי ישום אל"ם הכל הוא מכח בינה, מכח היניקה, ובזמן היניקה בהגדלה באו השנינים, כדי שיהיה כח הדיבור. מי שם פה לאדם, פ"ה עולה אלהים ע"ה, ויגדלו ל"ב שינים לו מכח אלהים, א' מבינה יתפשטו לו חמשים שערי בינה, ומאבא ל"ב נתיבות חכמה, הרומזים לשינים, ומהג' סוד הדעת אשר כולל חסדים וגבורות, והוא שנאמר (שם מ"ו י"ב) ולבן שינים מחלב, הוא סוד הדעת, ל"ב נתיבות חכמה, חמשים שערי בינה:

^ל שולחן ערוך יורה דעה הלכות טריפות סימן נג סעיף ב- וכן בעוף, אם נחתכו או נשברו אגפיו, כשרה אפילו נשברו סמוך לחיבורו לגוף, והוא ששבר העצם החיצון לא יהא בו עוקץ, שאם היה בו עוקץ תבדק הריאה. הגה: ויש אוסרין אם נשבר סמוך לגוף, ואומרים דדינו כשמוט (הגהות מיימוני) והמנהג הפשוט שנהגו לשער כרוחב אגודל, אפי' בצמצום, כשר (אגור ואגודה וכ"כ בש"ג שכן נוהגין) אם לא שרואה שנצרר הדם מעבר לצלעות, אבל אין חוששין לזה ומכשירין מסתמא (מהרי"ק ות"ה סימן ק"צ /ק"פ) ואין חלוק אם עוקץ בשבירה או לא, מאחר שרחוק מן הגוף. אבל אם אין רוחב אגודל בין מקום השבירה לגוף אז הוא טריפה בכל ענין ולא מהני בדיקת הריאה, דאין אנו בקיאים בבדיקה (ש"ד וארוך כלל נ' ד"ז ומהרי"ל ואגור) בכל מקום דאיכא ריעותא, והכי נהוג.

^מ סעיף ג- נשמוטו אגפיו, אפילו אחד מהם, מעיקרו, חוששין שמא ניקבה הריאה, וצריך לנפחה לבדקה אם היא שלימה, כשרה, ואם לאו, טריפה.

^נ סעיף ד- נמצא הגף שבור ואינו יודע אם קודם שחיטה נשבר או אחר כך, טריפה. הגה: ויש מכשירין מכח ספק ספיקא, ספק שמא נשבר אחר שחיטה ואם תמצא לומר קודם שחיטה, שמא לא ניקבה הריאה (איסור והיתר הארוך) ויש לסמוך ע"ז להכשיר בנשבר, דהא יש מכשירין בלא"ה (ד"ע), אבל כשנמצא שמוט ולא ידעין אי קודם שחיטה או לאחר שחיטה, יש להחמיר ולאסור. ועיין לקמן סוף סימן ק"י.

^ס מבוואר שכנפי העוף אין להם דין כנפים אלא דין ידיים דלא כמלאכים דלעיל אמר ידיהם תחת כנפיהם משמע הכנפים שלהם אינם ידיים.

^{סז} בדפוס נמצאות כאן תורות קט עד קיד ואח"כ תורה זו ואחריה תורה זו שבלשון מוהר"ן